



Το παιδί/μαθητής σας «καταβροχθίζεται» από δυσκολίες; Τι κάνετε;

## ΤΑ ΦΡΕΣΚΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΟΥ 11<sup>ΟΥ</sup>  
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

«Όταν η Ευθεία Δεν Είναι  
ο Συντομότερος Δρόμος»\*  
Χρειάζεται το Τμήμα Ένταξης.

Τ. 165 20-10-17

«Μαμά! Να ο κύριος Μάρκος!» και ένα δευτερόλεπτο μετά «Γεια σας, κύριε Μάρκο!». Ο ενθουσιασμός της κόρης μου, όποτε συναντά τον κ. Μάρκο κατά το σχολάσμα, είναι έκδηλος, κι ας μην της έχει κάνει ποτέ μάθημα. Στα διαλείμματα τον βλέπει πώς συμπεριφέρεται σε όλα τα παιδιά. Με πραότητα, ευγένεια, καλοσύνη και πολλές αγκαλιές... Μου λέει ότι λατρεύει τη δασκάλα της, την κ. Ξένη, αλλά και ότι... ζηλεύει που κάποια παιδιά κάνουν μάθημα και μαζί του. Κι ας ξέρει ότι εκείνη, όπως και οι περισσότεροι συμμαθητές της, δεν χρειάζεται να κάνει μάθημα και μαζί του. Ο κ. Μάρκος Παραγουδάκης είναι δάσκαλος ειδικής αγωγής σε δημοτικό σχολείο, ένας αρωγός στην προσπάθεια ενός παιδιού με μαθησιακά προβλήματα να βρει τον δρόμο του στη ζωή, χρησιμοποιώντας παρακαμπτήριες οδούς γνώσης. Ωστόσο, το στοιχείμα της γνώσης κερδίζεται μόνο εάν κερδηθεί πρωτίστως η καλή ψυχική υγεία αυτών των παιδιών, που συνήθως έχουν αυξημένη συναισθηματική νοημοσύνη.

**Ποιο είναι το αντικείμενο εργασίας του δασκάλου ειδικής αγωγής;** Είναι η εκπαίδευση και ενσωμάτωση στη σχολική τάξη παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, όπως δυσλεξία, μέτριες και ελαφριές μαθησιακές δυσκολίες, ελαφριά νοητική ανεπάρκεια ή ανωριμότητα, διάσπαση προσοχής, υπερκινητικότητα.

**Πότε ένας μικρός μαθητής χρειάζεται υποβοήθηση στις μαθησιακές του ικανότητες εντός μιας σχολικής κοινότητας γενικής παιδείας και όχι εκτός με τη φοίτηση σε Ειδικό Σχολείο;** Υπάρχουν παιδιά που κατά την προσχολική ηλικία τους δεν δείχνουν κανένα σημάδι ότι θα αντιμετωπίσουν δυσκολίες κατά τη φοίτησή τους στο σχολείο. Το νοητικό τους επίπεδο είναι φυσιολογικό, είναι κοινωνικά και γενικά δεν κινούν καμιά υποψία. Ερχόμενη για πρώτη φορά στο σχολείο γίνεται φανερό από τους δασκάλους των τάξεων ότι οι επιδόσεις είναι πολύ πιο κάτω από τον μέσο όρο της τάξης τους. Αυτοί οι μαθητές είναι που χρειάζονται υποστήριξη από τον δάσκαλο του Τμήματος Ένταξης εντός της μαθητικής κοινότητας του δημοτικού σχολείου. Άλλοι μαθητές έχουν σοβαρότερες δυσκολίες, όπως αυτισμό και βαριά νοητική υστέρηση, που αντιμετωπίζονται στο Ειδικό Σχολείο. Αν και τα τελευταία χρόνια υπάρχουν η τάξη να φοιτούν και αυτοί οι μαθητές σε κανονική τάξη με παράλληλη στήριξη από τον δάσκαλο ειδικής και γενικής αγωγής.

**Υπάρχουν σημάδια που δείχνουν από το νηπιαγωγείο ότι το παιδί χρειάζεται φοίτηση στο Τμήμα Ένταξης της Α' Δημοτικού;** Τα σημάδια που δείχνουν ότι το νήπιο ίσως χρειαστεί να φοιτήσει στο Τμήμα Ένταξης του δημοτικού σχολείου είναι η ανωριμότητα, η αδυναμία κατανόησης και αναδίηξης μιας απλής ιστορίας ή παραμυθιού, η αδυναμία κατάκτησης χωροχρονικών εννοιών, π.χ. μέσα – έξω, σήμερα-αύριο. Συνήθως οι νηπιαγωγοί σε αυτές τις περιπτώσεις προτείνουν επαναφοίτηση του νηπίου, η οποία γίνεται έπειτα από δήλωση και των δύο γονέων και μετά από θετική εισήγηση του σχολικού συμβούλου προσχολικής αγωγής. Υπάρχουν πολλά νηπιαγωγεία που διαθέτουν Τμήμα Ένταξης και τα νήπια αυτά, ακολουθώντας τις ίδιες διαδικασίες που προβλέπονται, όπως και στο δημοτικό σχολείο, φοιτούν στο Τμήμα Ένταξης του νηπιαγωγείου τους. Εάν το παιδί κατά τη φοίτησή του στο νηπιαγωγείο πάρει διάγνωση από το ΚΕΔΔΥ (Κέντρο Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών) ή άλλο δημόσιο ιατροπαιδαγωγικό κέντρο με τον ερχομό του στο δημοτικό σχολείο μπορεί να φοιτήσει στο Τμήμα Ένταξης. Αν δεν έχει διάγνωση, η φοίτησή του στο Τμήμα Ένταξης μπορεί να γίνει μετά την παρέλευση του α' εξαμήνου, δηλαδή μετά τα Χριστούγεννα.

**Ποια είναι τα βήματα που ακολουθούνται για να αναγνωριστεί το όποιο μαθησιακό πρόβλημα;** Για να διαπιστωθεί το είδος και ο βαθμός των δυσκολιών του παιδιού υπάρχει ένα «πρωτόκολλο» που πρέπει να ακολουθείται ώστε η όποια παρέμβαση να έχει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Το «πρωτόκολλο» αυτό περιλαμβάνει τα παρακάτω βήματα: Επισημαίνεται το πρόβλημα από τον δάσκαλο της τάξης και ενημερώνεται ο διευθυντής του σχολείου. Ο διευθυντής συνεργάζεται με τον δάσκαλο της ειδικής αγωγής και επισημαίνεται η δυσκολία του μαθητή. Ο δάσκαλος της ειδικής αγωγής αναλαμβάνει την αξιολόγηση του μαθητή για να διαπιστωθεί το πρόβλημα και εφόσον υπάρχει, σε συνεργασία με τον διευθυντή καλεί τους γονείς να υπογράψουν υπεύθυνη

δήλωση για τη φοίτηση του παιδιού τους στο Τμήμα Ένταξης.

**Ποιο είναι το ψυχικό προφίλ των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες;** Τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες βαδίζουν καθημερινά ένα δύσκολο δρόμο, που πολλές φορές είναι σπαρμένος με αποτυχίες, απογοητεύσεις, συναισθήματα κατωτερότητας. Έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και κινδυνεύουν να πέσουν στον φαύλο κύκλο των συνεχών απογοητεύσεων όπου οι αρνητικές συνέπειες αυτών τροφοδοτούν με νέες αποτυχίες και απογοητεύσεις, με συνέπεια την αμφισβήτηση και άρνηση του σχολείου και στη συνέχεια ολόκληρης της ζωής. Για να κρατηθούν αυτά τα παιδιά σε μια ήρεμη ψυχική ζωή, ευθύνη έχουν οι δάσκαλοί τους στο σχολείο και οι γονείς τους. Ιδιαίτερα οι εκπαιδευτικοί πρέπει να κατανοήσουν τις ανάγκες αυτών των παιδιών, να τα προστατεύουν από την αποτυχία, να θέτουν στόχους που θα μπορούν να τους επιτύχουν, να διαμορφώνουν τη διδασκόμενη ύλη σε μικρές ενότητες και να την προσεγγίζουν πολυαισθητηριακά. Αν λοιπόν δημιουργηθεί το κατάλληλο κλίμα, οι μαθητές αυτοί πιστέψουν στις δυνάμεις και στις ικανότητές τους, τότε θα μπορέσουν να επιτύχουν και τον στόχο της γνώσης.

**Τι λέει η διδασκαλική εμπειρία σας; Οι συμμαθητές αυτών των παιδιών επιδεικνύουν «ρατσιστική» συμπεριφορά;** Η σχολική τάξη αποτελεί μικρογραφία της κοινωνίας όπου και εδώ υπάρχουν οι ηγέτες, οι κολακες, οι αποδοκτοί και οι απορριπτείοι. Πολλές φορές, πράγματι οι μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες ζουν στο περιθώριο, απομονώνονται από την ομάδα της τάξης, νιώθουν την απόρριψη και συχνά αποδέχονται μοιρολατρικά τον ρόλο αυτόν. Οι μαθητές ιδιαίτερας των μικρότερων τάξεων διακρίνονται από έναν αυθορμητισμό που πολλές φορές μπορεί να γίνει αιτία να πληγωθεί κάποιος συμμαθητής τους. Δυστυχώς η παρορμητική αυτή συμπεριφορά δεν μπορεί να προβλεφθεί και οι μικροί μαθητές βιώνουν ματαίωση. Η διδασκαλική εμπειρία μου έχει δείξει ότι τα φαινόμενα αυτά διογκώνονται όταν η τάξη δεν έχει μάθει να λειτουργεί συνεργατικά, όταν δεν τηρούνται οι κανόνες καλής συμπεριφοράς και το αρνητικό κλίμα ευνοείται ακόμα όταν μέσα στην ομάδα της τάξης υπάρχουν παιδιά που έχουν δυσκολίες στη συναισθηματική οργάνωση.

**Πώς ένα παιδί με μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να θωρακίσει την ψυχή του από τυχόν πικρόχολα σχόλια συνομηλίκων του;** Ευθύνη του εκπαιδευτικού της τάξης είναι να προλαμβάνει άσχημες συμπεριφορές, να συνεργάζεται με τους γονείς και τον διευθυντή του σχολείου, ώστε να καταστρώνεται, όταν χρειάζεται, πρόγραμμα τροποποίησης συμπεριφοράς. Ο δάσκαλος, όταν βλέπει να εκδηλώνονται τέτοια φαινόμενα, καλό είναι πέρα από την ειλικρινή συζήτηση που πρέπει να επακολουθήσει και που θα βάζει τα πράγματα στη θέση τους, να ωθεί τα παιδιά να παίζουν παιχνίδια ρόλων, ώστε ο ένας να έρχεται στη θέση του άλλου και έτσι να μπορεί ο κάθε ένας μαθητής, ανάλογα με τον ρόλο που βιώνει, να κατανοεί τον άλλον. Σκοπός είναι οι μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες να νιώθουν και να αντιμετωπίζονται ως ισότιμοι μέσα στην τάξη τους.

**Πώς θα περιγράφατε τη βοήθεια, σε πρακτικό και ψυχολογικό επίπεδο, που οι γονείς είναι καλό να δώσουν στο παιδί τους με μαθησιακές ιδιαιτερότητες;** Οι γονείς πρέπει να συνεργάζονται με τον δάσκαλο του παιδιού τους, καθώς και με τον δάσκαλο ειδικής αγωγής, να τους εκμισθρεύονται πτυχές του παιδιού ώστε να υπάρξει αμοιβαία καλύτερη κατανόηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζει. Επίσης να ζητούν από τον δάσκαλο ειδικής αγωγής υποστηρικτικό, γνωστικό υλικό για να βοηθούν μαθησιακά το παιδί τους και στο σπίτι. Να αξιοποιήσουν, σε συνεργασία με τον δάσκαλο τις νέες τεχνολογίες που κάνουν ελκυστικότερο το μάθημα. Να μη φορτώνουν το παιδί τους με δραστηριότητες που του περιορίζουν τον ελεύθερο χρόνο και το παιχνίδι. Να μη ζητούν από το παιδί τους να κάνει πράγματα περισσότερο από αυτά που μπορεί. Να βάζουν στόχους πραγματοποιήσιμους. Να μην απαιτούν το άριστο. Να κουβεντιάζουν μαζί του. Να είναι ανεκτικοί απέναντι στο παιδί. Να κατανοούν τις αδυναμίες του. Να του τονώνουν την αυτοπεποίθηση, να το επιβραβεύουν. Να του δημιουργούν κλίμα ασφάλειας. Να του τονίζουν τα θετικά του στοιχεία. Να μην το απογοητεύουν. Να μην του καλλιεργούν υπερβολικές προσδοκίες. Να μην του βάζουν ταμπέλες με χαρακτηρισμούς υποτιμητικούς. Να μην το ειρωνεύονται!

\*Πηγή: άρθρο Δώρας Αμραντίδου 3-10-13 <http://www.talcmag.gr/ekpaideysi/otan-i-eytheiden-einai-o-syntomoteros-dromos/> προσπ. 10-10-17 Επιλογή Κυριάκος Παρβανάς (Τμ. Ένταξης)